

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

ויחי

גליון טו (תקכו)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

•
ה' תהא שנת נסים

מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ת. יום ועשי"ק פ' ויחי, ט"ו טבת - קיימא סיחרא
באשלמותא, 25 ימים ליום הקדוש יו"ד שבט הבעל"ט - יום
הארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, תחא שנת נסים.

תוכן הענינים

שיחות

- 5 . . . . . הלכה כב"ש לעתיד לבא . . . . .
5 . . . . . "מגילת אנטיכוס" בירור החוץ. . . . .
6 . . . . . ביאור הדרגא של "למעלה מגדרי הנמצאים" (גליון)

לקוטי שיחות

- 8 . . . . . לימוד התורה בעת הליכה בדרך . . . . .
9 . . . . . החיוב דלימוד התורה האם הוא חיוב תמידי . . . . .
11 . . . . . הטעם בחיוב מיוחד דלימוד התורה בעת הליכה לדרך . . . . .
11 . . . . . תעלא בעידנא סגיד ליה וחולקין כבוד למלכות. . . . .
12 . . . . . לשון "הפסק" בתפלה, "ביטול" בתורה. . . . .

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

- 13 . . . . . ב' פירושים בכלים ריקים . . . . .
14 . . . . . אלישע - ש"ע נהורין . . . . .

אגרות קודש

- 15 . . . . . קידוש השמן שבמנורה . . . . .

חסידות

16 קריאת שמע נקרא צלותא . . . . .

פשוטו של מקרא

17 הערות בפרש"י בפרשתינו . . . . .

נגלה

20 כל הפטור מן הדבר ועושה נקי הדיוט . . . . .

שונות

23 מנורה שקניה אינם בשורה אחת. . . . .

24 הערות על ספר המנהגים - מנהגי תב"ד . . . . .

28 ביתו של נשיא. . . . .

מספר פאקסמיליא לשלוח הערות: 9289 - 439 (718)

ש י ח ו ת

הלכה כב"ש לעתיד לבא

הת' נח שמחה פאקס
 ≈ תות"ל 770 ≈

בשיחת ערב חנוכה ש.ז. דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א על מה שכתוב בכתבי האריז"ל דלעתיד לבא ישתנה הדין לחיות כבית שמאי בכל מקום ולא כבית הלל והאריך שם בשיחה בנוגע לנרות חנוכה מהו הדין לעתיד לבא בנוגע הדלקת נרות חנוכה וכו'. ועי' אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בחיות שדוקא אצל פלוגתת ב"ש וב"ה מצינו מפורש דישתנה הדין לחיות כב"ש משמע דאצל שאר פלוגתת תנאים ואמוראים דלא כתוב כן משמע שתשאר החלכה כפי שהוא עתה, עכתי'.
 ~~~~~

ולהעיר ממה שמובא בספר סדר הדורות ערך "רשב"י" וז"ל: "לעתיד לבא הלכה יהיה כרשב"י בכל מקום" וכן שם בערך "שמא"י" כתוב לעתיד לבא הלכה כב"ש וכרשב"י. וא"כ מצינו גם בנוגע רשב"י דישתנה הדין ויהיה הלכה כמותו אע"פ דעכשו אין הלכה כמותו.

ויש להאריך בזה אבל אכ"מ.

~~~~~

"מגילת אנטיכוס" בירור החוץ

הת' יוסף שלמה קלויזנר
 ≈ תות"ל לוד ≈

בשיחת ש"פ וישב (א' חנוכה) ש.ז. דן בענין ההבדל בין פורים לחנוכה; שמגילת אסתר היא אחת מכ"ד כתבי קודש, ויש בו גם תיבות מלשון פרס ומדי, שזה מורה שחדרה גם למטה מטה, ואעפ"כ בירור המטה נפעל ע"י הקדושה וכו', ולכן גם

נקראת על שם אסתר (ולא מגילת אחשורוש או המן) - משא"כ חנוכה מגיע גם ב"חוף" וכו' כמו שהם נמצאים במקומם הם וכו' כהכנה וכח ל"אז אהפוך אל עמים וגו'", ולכן "מגילת אנטיכוס" נקראת על שמו כמו שקיים במקומו הוא - אנטיכוס הרשע, ולא כחלק מתורה וכתבי הקודש וכו' ע"ש באורך.

ויש להוסיף, דעפ"ז מובן גם למה "מגילת אנטיכוס" נכתבה בלשון ארמי דוקא (ולא בלשון הקודש), משא"כ מגילת אסתר נכתבה בלשון הקודש (רק שיש בו גם תיבות מלשון פרס ומדי), - וע"י בהערה 52 בנוגע "לשון בבלי וירושלמית - דרובה בלשון ארמי".

ביאור הדרגא של "למעלה מגדרי הנמצאים"

הת' י"צ הכהן פעלדמאן

≈ תות"ל 770 ≈

בגליון דש"פ ויגש מקשה הת' א.ק. על מה שכתבתי לתרץ ולבאר בפשטות ההדרן על הרמב"ם מקושיותיו בהגליון דש"פ וישלח וכותב דקושייתו (ושיטתו) העיקרית עליו הוא שאין לומר שמדובר כאן על גילוי העצמות (כמו שלמד הוא) כ"א על גילוי הדרגא דמצוי ראשון כמבואר להקורא בהבנה שטחית בהערה 31 ומתחיל בכותרת שעצם ההנחה שבהדרן מדובר על מצוי ראשון מופרכת לגמרי ומייסד ביאורו בהערה זה עצמו ומבאר איך שצ"ל שהמדובר בההדרן הוא לא בהדרגא דמצוי ראשון כ"א על אור שלמעלה מאור הבלי גבול וסגנונו בזה אור שלמעלה מאור הסובב.

ומסיים ביאורו שלהעיר שלפי התיווך שבהערה נמצא שדרגא זה שלמעלה מגדרים כו' המבוארת בהדרן - מדוייקת (בעיקר) בלשון הרמב"ם, אינו מצוי, ולא בהלשון אמיתת המצאו שקאי על אלקות - שבערך להנמצאים עכ"ל וכפשוט זה פלא גדול.

ועוד צ"ע מה שכותב שמופרכת לגמרי שהמדובר בהחדרן הוא במצוי ראשון היפך מפשטות לשון ההערה שהחדרן מדבר באמיתת המציאות **דמצוי ראשון**.

ועוד ועיקר צע"ג הבנתו בהערה שעפ"י פירושו לא רק שהערה אינו מתווך מה שמבואר במ"א (דרך בהלכה ב' (בעיקר) מדובר בדרגת אלקות שלמעלה מגדרי הנמצאים) אלא נעשה הענין עוד קשה דלפי הבנתו בהערה יוצא דהלכה אי מדבר בהדרגא דאינו מצוי בה בשעה **שמפורש בלשון הרמב"ם** האינו מצוי בהלכה ב'. ועוד יש להקשות ואכ"מ.

והנה אחר מחילת כבודו טעה בפירוש ההערה שלמד מ"ש בסוף ההערה ש"ואילו מצד דרגת האלקות שלמעלה מגדרי הנמצאים הוא אינו מצוי וכ"ו", הוא דרגת אלקות שלמעלה מגדרי הנמצאים המבואר בהחדרן כמבואר לקורא ההערה בהבנה שטחית [כלשונו] וזה אינו אלא הפ"י בזה הוא שקאי על הדרגת אלקות שלמעלה **הכתוב בתחילת ההערה** מה שמבואר במ"א **שמדובר בהלכה ב'.**

וביאור הדרגא דלמעלה מגדרי הנמצאים המבואר בהחדרן **מפורש פירושו בהערה** וז"ל: הבלי גבול שבאלקות (גם בבחי' האלקות שבערך להנמצאים) שאינו מאיר ונתפס בידיעת הנמצאים (הני"ל הערה 23) כל זמן שמציאותם נרגשת עכ"ל. אלא כנראה נעלם ממנו גם הערה זה אף שמצויין בהערה באופן דשלחן הערוך לפניו ולכן כותב בההערתו שלמד הפשט בזה (בההערה) שכיון שאומר אמיתת המצאו דמצוי ראשון א"כ מדבר על בחי' ממלא בלבד "מצוי ראשון" (ובזה גופא אמיתת המציאות **איך שיהי לשיטתו הפירוש בזה**).

אבל שיטתי בזה הוא המצויין בהערה להערה 23 שכתוב שם בפנים וז"ל ה"ה פועל ביטול שכל האדם אפי' בעניני אלקות המושגים בשכל ובהערה 23 כי, להיותם אלקות, וה"ה בלי גבול, וכשנתפסים בשכל אין מאיר כ"כ האלקות (הבל"ג) שבהם, ולכן נאמר פתי יאמין לכל דבר (משלי יד, טו) - שכל עניני אלקות (גם אלה שמושגים בשכל) צ"ל גם באופן של אמונה עכ"ל. והיינו **שאלקות** אפי' הדרגא ששייכת למציאותו (מצוי

ראשון) להיותו בלי גבול נתפס רק באמונה אבל לא בידיעה, וביחס לידיעה נק' למעלה מגדרי מציאותו וזהו אמיתת המציאות דמצוי ראשון המבואר בהערה זה שמדובר בהתדרן. והדרגא דגדרי מציאותו המדובר בהתדרן הוא דרגא זה עצמה (דמצוי ראשון) לא כפי שהיא מצד עצמה (בלשון ההערה) האלקות, אלא כמו שנתפס בידיעה שאין מאיר כ"כ האלקות (כלשון הערה 23) שיוצא מזה שהתדרן אכן מדבר בהדרגא דמצוי ראשון, ממלא, כפי סגנונו (דמאן דכר שמי) ועפ"י הכל א"ש.

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

לימוד התורה בעת הליכה בדרך

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
≈ ר"מ בישיבה ≈

בלקו"ש פי' ויגש מבאר פלוגתת הש"ס והמדרש [אם יוסף צוה לאחיו שלא יעיינו בדבר הלכה, כדעת הש"ס, או הזהירם שילמדו לגירסא] דפליגי אם לימוד בתורה בדרך הוא חלק מהחיוב התמידי של לימוד התורה, או שהוא חלק מדיני "הליכה בדרך" כי התורה מגינא ומצלא, דלדעת הש"ס ה"ז חלק מחיוב הכללי דת"ת, ובמילא לא מסתבר שיוסף יזהירם ע"ז לפני הליכתם בדרך, ולכן סב"ל שהזהירם שלא יעיינו בדבר הלכה, דזהו מצד ה"הליכה בדרך" משא"כ המדרש סב"ל דלימוד התורה בדרך הוא מצד הליכה בדרך ולכן הזהירם יוסף ע"ז עיי"ש.

ויש להעיר ממשנה אבות פ"ג משנה ז': " ר"ש אומר המחלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה וכ"ו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו" ופירש"י שם: הרי זה מתחייב בנפשו, כלומר מסתכן בנפשו כי כשעוסק בתורה אין רשות לשטן להזיקו וכיון שפוסק על דברים בטלים ניתנה לו

רשות עכ"ל. אבל ברבינו יונה שם פירש: כי בעוד שאדם שונה אין לו להשיח שיחת חולין, כי צריך לעמוד באימה וביראה לפני התורה, כענין שאמרו כל תלמיד השונה ואין שפתותיו נוטפות מור תכוונה מאחר שהוא משתמש בכתרה של תורה שהוא כתרו של הקב"ה צריך שלא ידבר שיחה בטלה ואם קל ראשו להפסיק ממשנתו, הרי זה נתחייב בנפשו והדין נותן עכ"ל, ועיי גם מאירי שם שפירש כעין רבינו יונה.

ואפשר לומר דזה תלוי בפלוגתא הנ"ל, דרש"י סב"ל כדעת המדרש שיש חיוב מיוחד בלימוד התורה בהליכה בדרך, ומשום דתורה מגינא ומצלא, לפיכך מפרש דזהו גם כוונת המשנה דלכן ה"ז מתחייב בנפשו, דאז חסר לו ההגנה כנ"ל, משא"כ רבינו יונה סב"ל דלימוד התורה בדרך הוא כדעת הרש"י מצד החיוב הכללי דת"ת, ולכן מפרש ג"כ דבזה איירי המשנה, ומתחייב בנפשו מצד דבעת לימוד התורה צריך להיות באימה וביראה כו'. שהוא פרט בחיוב הכללי דת"ת.

≈ ≈ ≈

החיוב דלימוד התורה האם הוא חיוב תמידי

ב) ויש להעיר עוד בהמובא בשדה חמד (מערכת ו' כלל ט"ו) שהביא תשובת הרדב"ז (ח"ג סי' תט"ז) שכתב וז"ל: גם בדין השני (שכתב הר"ן בנדרים ה,א (בד"ה הא קמ"ל) שיש חיוב תמידי בת"ת) נ"ל שכל מפרשים (בנדרים שם) חלוקים עליו דסבירא להו דאין אדם חייב מן התורה ללמוד תמיד .. וז"ל רבינו יונה דאף דקרובן מחייבינן ליה (כשנשבע ללמוד כו') דדבר הרשות הוא דשפיר איתא בלאו, וכן כיון דרשות הוא שיכול לפטור עצמו בק"ש שחרית וערבית כו' ע"כ, וממשיך הרדב"ז הרי לך דסב"ל דקריאת התורה חוץ משחרית וערבית הוי רשות ולא חיוב כמו שכתב הר"ן עיי"ש עוד ברדב"ז. [ופשוט דכוונתו במ"ד דהוה רשות דזהו מצוה קיומית ולא מצוה חיובית], והשד"ח שם כתב דלפי דברי הרדב"ז הללו יש ליישב דברי הרשב"א בתשובה שהביא מרן חב"י באו"ח סי' מ"ז (בד"ה כתוב בתשובת הרשב"א) שמה שאין מברכין על התורה לאחריה הוא משום דקריאת התורה מצוה ואין מברכין על

המצוות לאחריהן, ואל תשיבנו מקריאת התורה בבית הכנסת שמברכין לאחריה, דהתם תקנת משה ועזרא ועל התקנות מברכין לפנייהן ולאחרייהן כבהלל ומגילה, וכתב ע"ז הב"י ולי נראה דאפילו אם מברכין לאחר המצוה לא קשיא, דכיון דמצוות הגיית התורה ביום ולילה ואין שעה שאין חייב לעסוק בה לא שייך לברך לאחריה, עכ"ל, ואמנם דעת הרשב"א לפי הנראה היא כדעת הקדמונים שהביא הרדב"ז דבק"ש שחרית וערבית יוצא ידי חובתו ושאר לימוד כל היום אינו אלא רשות, וא"כ אם הי' הדין נותן לברך על המצוות לאחריהן הי' צריך לברך אחר לימוד התורה, ומרן הב"י משמע ליה מסברא דנפשיה דלימוד כל היום חובה ולא זכר שהוא מחלוקת הקדמונים, דאם כן בקל הי' לו ליישב דהרשב"א סובר דאינו אלא רשות, או שהוצרך לטעמו ליישב גם להסוברין שהוא רשות כמובן עיי"ש בארוכה בשדה חמד.

ועי' גם בספר והגית בו (ח"ד פרק ד') שהאריך בכ"ז ורצה ליישב עפ"י מ"ש הריטב"א במגילה ג,א, דאיתא בגמ' מבטלין ת"ת ובאין לשמוע מקרא מגילה וכתב הריטב"א וז"ל: פ"י כדי לקראותה בציבור ואין צריך לומר שמבטלין תורתן לגמרי משום מקרא מגילה, דמקרא מגילה מצוה עוברת היום ות"ת אפשר למחר, ועד"ז כתב הרא"ש במועד קטן, ולכאורה מהו הפי' "שת"ת אפשר למחר" הרי יש חיוב תמידי בת"ת ואפילו אם ילמוד למחר הי"ה מבטל חיובו דהאידינא, ולפימ"ש הרדב"ז ניחא.

ולפי"ז יש לבאר ג"כ לפי הנ"ל בהשיחה דבזה גופא פליג השי"ס עם המדרש, דהשי"ס סב"ל דת"ת הוא חיוב תמידי, ובמילא לא הי' יוסף צריך להזהירם ע"ז [ואפ"ל דאפילו אי נימא שיש חיוב מיוחד מצד דרך מ"מ אי"צ להזהירם דבודאי יקיימו מצד חיוב הכללי דת"ת] והוצרך להזהירם רק שלא יתעסקו בדבר הלכה, משא"כ המדרש סב"ל דליכא חיוב תמידי בת"ת אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, ולכן הזהירם כאן משום ההגנה בהליכה בדרך. ולהלכה קיימ"ל שהוא חיוב תמידי וכדמובא בהשיחה. (וילייע מהמובא בתניא פ"א מסנהדרין דף צ"ט דכל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו הכתוב אומר כי דבר ה' בזה וגו' דמוכח דזהו חיוב תמידי).

≈ ≈ ≈

הטעם בחיוב מיוחד דלימוד התורה בעת הליכה לדרך

ג) לכאורה צריך ביאור בלשון השיחה (בסעי' בי) וז"ל: (ב) חיוב זה הוא חיוב מיוחד החל על החולך בדרך והוא חלק מדיני "הליכה בדרך" ואולי מקום להוסיף, שהיות שאסור להעמיד עצמו במקום סכנה (וכל הדרכים בחזקת סכנה) ע"כ חייב האדם לסדר הליכתו בדרך באופן שיהי' מוגן ככל האפשרי, ולכן חייב לעסוק בתורה בדרך כי התורה מגינא ומצלא עכ"ל, דלכאורה אם לא נימא הך הוספה, משום דדרך הוא מקום סכנה ותורה מגינא ומצלא כו', א"כ מצד איזה טעם נימא שיש חיוב מיוחד דלימוד התורה בעת הליכה בדרך?

ובס' צלותא דחיי (במבוא סי' א) הביא מסי' מעשה בצלאל (על הריקאנטי) אות ל"ה שכתב עוד טעם בענין תפלת הדרך, משום דלבד הסכנה דאיכא בדרך איכא הא דאיתא במד"ר פי לך (פלי"ט) דהדרך ממעטת פו"ר וממון והשם, ולזה הבטיח הקב"ה לאברהם ואעשך לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך, (הובא בפירש"י שם עה"ת) וממשיך לבאר דיש לכוין זה בנוסח תפלת הדרך דותשלח ברכה במעשי ידי נגד מיעוט ממון, ותנני לכן ולחסד נגד מיעוט השם, ואולי י"ל דכן קאי על בניס כדאמרו בבמדב"ר דויחנך דברכת כהנים קאי על בניס כמ"ש הילדים אשר חנן וגוי עי"ש, ולפ"ז הי' אפ"ל דגם מחמת זה שייך לומר שיש חיוב מיוחד בת"ת בעת הליכה לדרך שיגן עליו מדברים אלו כו', אבל לא מסתבר לומר כן כלל, דמשום זה לא שייך להטיל עליו חיוב דת"ת, משא"כ משום סכנה דכני"ל אסור להלך במקום סכנה ושייך משום זה חיוב, ובודאי אי"ז כוונת השיחה, וצריך ביאור.

≈ ≈ ≈

תעלא בעידנא סגיד ליה וחולקין כבוד למלכות

ד) בלקו"ש דשבת זו בסעי' גי' בהא דמקשה על פירוש הגו"א וז"ל: וצ"ע כיון שמשנתחווים למי שהשעה עומדת לו, מני"ל עוד

טעם על זה שױתחזק ישראל וישב על המטה״ (״מכאן שחולקין כבוד למלכות״).

ולכאורה לפי הגו״א דאין החשתחואה קשור (כ״כ) מצד בקשתו של יעקב, א״כ למה נימא דזהו עוד טעם על שױתחזק ישראל כו׳, דאפ״ל דהיינו הך דאף שיעקב הוא אביו של יוסף, מ״מ כיון שהוא ה״י אז המלך, וחולקין כבוד למלכות לכן השתחווה לו, וזה גופא הו״ע דתעלא בעידנא כו׳ דאף שיוסף הוא בנו מ״מ כיון דעכשיו הוא מלך לכן סגיד ליה, וכפי דנקט בריש השיחה דשני פירושו רש״י תוכנס חד, והקושיא לכאורה ה״י צ״ל דלמה רק מוכח מויתחזק דחולקין כבוד וכו׳ ולא מושתחו ישראל וכו׳.

לשון ״הפסק״ בתפלה, ״ביטול״ בתורה

הח' אליהו נתן הכהן סילבערבערג
 ≈ חלמיד בישיבה ≈

במש״כ בהליקוט דפי ויגש ש״לשון תנפסיקו מתאים בתפילה וכיו״ב שמפסיק באמצע התפלה, משא״כ לענין ת״ת יותר מתאים הלשון אל **תתבטלו** מדבר הלכה (כלשון הרגיל ביטול תורה).״

אולי יש לבארו עפמשי״כ בשו״ע אדה״ז ס״י מ״ז ס״ז וז״ל: ״וכשמברך ברכת התורה י״א שא״כ ללמוד מיד אחריה, אלא אע״פ שמפסיק בין ברכה ללימודו דינו כאלו הפסיק באמצע לימודו וע״ד שית׳ . . . אבל ת״ת שחייב לעסוק בה תמיד, כשמפסיק בין ברכה ללימוד לא חשוב הפסק, מאחר שבאותו זמן שמפסיק מחוייב הוא ללמוד...״ עכ״ל בנוגע אלינו. נמצא שהלשון ״הפסק״ אינו מתאים כ״כ בנוגע לת״ת.

ולאידך גיסא למה אין הלי דביטול מתאים בנוגע להפסק בתפילה - לכאורה מובן בפשטות כי הלשון ״ביטול״ משמע שמבטל איזה דבר ובנוגע לתפילה יכול להתפלל לאחר זמן ובמילא לא ש״ך לומר שביטל התפילה. (וע״י בשו״ע אדה״ז

סי רע"א סעיף י"א "...כיון שלא היי אסור באכילה בשעה שהתפלל ואם היי רוצה היי אוכל בשעה שהתפלל והיי מתפלל אח"כ כו"י עיי"ש).

משא"כ בנוגע לת"ת כיון שחייב כל הזמן אי"כ באותו שעה שלא למד שפיר י"ל דביטל הת"ת שהיי יכול ללמוד בזמן זה, ופשוט.

מ א מ ר י כ " ק א ד " ש

ב' פירושים בכלים ריקים

הת' יהונתן דוד רייניץ
 ≈ תות"ל 770 ≈

בקונטרס כ"ף מר-חשון ש.ז. ד"ה ואשה אחת גוי סעי' אי מובא ממאמר אדה"ז ב' פירושים במ"ש "כלים ריקים אל תמעטי"י, (א) לעסוק בתורה ובמצות שהם כלים לאור הוי". (ב) שיתבונן הרבה איך שהוא כלי ריקן, ויתמרמר מאד על ריחוקו, ועיי"ז יאיר בו אור הנשמה.

ולהעיר שבאוח"ת נ"ך כרך אי עי פב-ד, ושם כרך ב' עי תשנט-ס, נמצאים ב' דרושים ע"פ ואשה אחת גוי ושם נתבאר פסוק זה וכן הפסוקים שלאח"ז, ובכמה ענינים נראה שהוא ע"פ (וביאור) מאמר אדה"ז הנ"ל (ולא צויין לזה במאמר דידן).

ושם עי פד מביא הצ"צ את ב' הפירושים יחדיו "אך לזה צריך כלים שיקבלו השמן, כלים הם המצות - נר מצוה, ושרש הכלים גבוה מאד ע"כ בשבילם יומשך השמן".

(וראה גם שם עי תשנט "אך צ"ל כלים ריקים לב נשבר, והכלים הם המצות").

≈ ≈ ≈

אלישע - שייע נהורין

בקונטרס הנ"ל סעי' א' כותב: ואלישע אותיות אלישע הוא הקב"ה [וכ"ה בד"ה זה דאדה"ז, "אלישע מלי ושע הי אל חבל ואל מנחתו כוי פיי שע אלי"ן].

ובהמשך המאמר (ס"ג ואילך) מבאר ד"תחיי בנותר" הנמשך עיי "ואשה אחת צעקה" הוא המשכת עתיק-מקיף הרחוק.

והעירו בזה כוי"כ דעי"פ המבואר בכי"מ בדא"ח אודות שייע נהורין שהם עייס דעתיק, עפ"ז יש לומר דאלישע-אלישע, היינו שייע נהורין דעתיק, וכשיצעקה אל אלישע"י, הוא בחיי שייע נהורין נמשך משך הענין ד"תחיי בנותר" המשכת עתיק-מקיף הרחוק.

ולהעיר שבד"ה ואשה אחת שבאוה"ת הנ"ל כותב הצ"צ בהדיא אודות אלישע שהוי"ע שייע נהורין כמובא שם עי תשנט "עבדך אישי כוי היינו כי לחיות תבקיעה יבקע יעקב נמשך שייע נהורין שעשועי המלך כוי, אבל כשהוא בבחי' אסתיר פני כוי אזי אין גילוי דיעקב, ונקי עבדך דאלישע שייע נהורין הנמשכות משם אל כידוע, ולכן צעקה אל אלישע לחיות צוה ישועות יעקב"י.

וכן מובא שם עי פב "אלישע התגלות שייע נהורין המתגלים בבינה".

■ ■ ■

א ג ר ו ת ק ו ד ש

קידוש השמן שבמנורה

הת' שניאור זלמן פכזנר
≈ תלמיד בישיבה ≈

בנוגע למה שנתבאר בגליון הקודם על מה שכתוב באגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א עמוד קלה וז"ל "מש"כ אני במכתבי הקודם בתי"י הבי"י דחלקו השמן שבפך לחי' חלקים דצ"ע מהא דזבחים (פ"ח, א) דכ"ש אין מקדשים אלא מלאין, וא"כ לא היו נרות המנורה מלאין, שוב ראיתי שטעות הוא בידי כי השמן למנורה נתקדש לא ע"י נרות המנורה כ"א ע"י מדת חצי לוג שהי' במקדש וכו' עכ"ל.

ולכאורה משמע שהצ"ע מתורץ ע"י מה שאומרים שהקידוש נעשה לא ע"י נרות המנורה אלא ע"י הכלי שרת ולכאורה מה הנ"מ?

אלא ש"ל (אע"פ שהלשון דחוק) שאין כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א לתרץ הצ"ע אלא רק לבאר שהקידוש נעשה ע"י כלי שרת אבל כנ"ל הלשון דחוק.

והנה בגליון הקודם נתי' שישנו דין (זבחים פח.) שכלי שרת אם דעתו למלאתו ראשון ראשון קדש וגם כאן יתכן שנקרא דעתם למלאתם אם ימצאו עוד שמן, ולכן קדש אלא שעדיין ק' א"כ הי"ה במנורה ובאג"ק משמע שאם הי' מתקדש במנורה עדיין צ"ע.

והנה ברמב"ם הובא הלכה זו בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הי"כ וז"ל "כל כלי השרת אין מקדשין אלא במקדש . . ואין מקדשין אלא מלאין אבל המדות אין מקדשות חסרות אלא אם דעתו למלאותן" (ובמג"א כותב ומדברי רש"י נראה שיש בנוסחא דידן חסרון לשון המדבר בענין המידות), והנה מזה משמע שכלי שרת לא מועיל מה שדעתו למלאתו וא"כ מובן בפשטות

החילוק אם אומרים בכלי שרת יתקדש או בנרות המנורה נתקדש.

והנה בגליון הקודם נתי שאפ"ל שבמנורה ישנו דין של תן לה כדי מדתה. ועיין בלקו"ש חט"ו עמוד 185 שדעת הראש יוסף למסכת שבת שמעכב ג"כ בדיעבד ולכן לא יועיל מה שדעתו למלאתו כי בפועל לא היי מדתה אלא שלפ"י צ"ע מה יועיל אם נתקדש בכלי שרת קודם לכן. ואולי אפ"ל ע"פ הני"ל שבנרות המנורה לא מועיל דעתו למלאתם וזהו הפירוש תן לה כדי מדתה שתתמלא כדי להתקדש אבל אם כבר נתקדש קודם לכן לא מועיל (ואולי זהו המקור לדברי הרמב"ם שישנו חילוק בין מידות לבין כלי המקדש ומתורץ שאילתו של הלח"מ עיי"ש)?

ח ס י ד ו ת

קריאת שמע נקרא צלותא

הרב שלום דובער וולפא
 ≈ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈
 קריית גת

בסידור עם דא"ח כגד. מפרש הפסוק אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי ותרגומו בצלותי ובבעותי, ומפרש בזה דצלותי ובעותי היינו ק"ש ותפלה, "וזהו הצלותא דק"ש ... ובבעותי דשמו"ע" ועייש באריכות.

ולכאורה צ"ע היכן מצינו דצלותא היינו ק"ש, והרי צלותא היא תפלה, ולא ק"ש.

ויש להביא מקור לזה משבת לגב. לגבי רשב"י ובנו דמיכסו ומצלו, ובתוס' שם יא,א. ד"ה כגון רבי שמעון הקשו והרי מי שתורתו אומנתו פטור מהתפלה, ותירצו דצלותא היינו ק"ש,

ועיין בגליון השי"ס שם שציין גם לברכות טו,א. בתוד"ה אמאן דמהדר ועיי"ש.

ופנימיות הענין יש לבאר עפ"י משנית בסידור שם יט,ג. דכללות ענין התפלה הוא ביאור הקיי"ש, עיי"ש.

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

הערות בפרש"י בפרשתינו

הרב אהרן חיטריק
≈ תושב השכונה ≈

ויחי מז, כח

ויחי יעקב פ"י רש"י "למה פרשה זו סתומה". צ"ע כיון שרש"י אינו מפרש ת"י "ויחי יעקב" למה מעתיקים.

אבל לפי דפוס א ב ו אין ת"י אלו, ומתחלת "למה פרשה זו סתומה". ברלינר ושעוועל לא העירו ע"ז, וכן בספר יוסף הלל.

"נסתמו עיניהם ולבם של ישראל"

מפרשי רש"י לא ציינו המקור לדברי רש"י, כיון שרש"י בעצמו (כמו שנדפס בספרים שלנו) מציין ב"ר (ראה לקו"ש חט"ו ע" 424), אבל המעיין בב"ר פצ"ו שם אינו נזכר כלל ענין "עיניהם ולבם".

בלקו"ש חט"ו ע" 424 מציין שהמקור הוא בזהר ח"א רטז, ב "רבי יעקב אמר בשעה דמית יעקב אסתימו עיניהון דישראל", אבל לא קאמר שזהו מצרת השעבוד כ"א "בשעתא דמית יעקב"

(דמשמע כבנצו"א שנסתמו מישראל מעיינות החכמה שהי' מגלה יעקב) אבל בדברי ר' יהודה שם דסתימת הפי' "דכדין נתתי לגלותא ואשתעבידו בהן" עי' בלקו"ש שם.

מז, כט

ויקרבו ימי ישראל למות

פירש"י "כל מי שנאמר בו קריבה למות לא הגיע לימי אבותיו".

א) מה קשה לרש"י בפשוטו של מקרא שאינו מפרש כפי הרמב"ן כשהרגיש יעקב אסיפת הכוחות יתרון החלושה וידע כי לא יאריך ימים, או כפי אור החיים בשם הזהר ששלשים יום קודם המיתה מעבירין ממנו הצלם, (אבל פי' זה קשה בפשוטו מנין שכאן מדבר ליום קודם מיתת יעקב).

אבל מפי' תולדות כז, ב "זקנתי לא ידעתי יום מותו" וראה ברש"י שם "יצחק חמש שנים לפניהם" הרי אפשר שהיה כמה זמן קודם מיתתו.

מז, כט

"יצחק חי ק"פ ויעקב קמ"ז בדוד נאי קריבה אביו חי תי' שנים והוא חי ע"י".

כל הפירוש **ליתא** בדפוסי א ב ג ד ה ו ז ח ט י, וכן ליתא בכת"י שראיתי.

ומרחשין תחת גופי

ליתא בדפוסי א ב ג ד ה ו ז ח ט. וכן ליתא בכת"י שראיתי. וברא"ם.

הטעם נמצא בב"ר פצ"ו, וראה בספר מושב זקנים מה שהקשה וי"ז

ושלא יעשוני מצרים עי"א ב"ר

בדפוס א ב ג ד ה ו ז ח ט ליתא תי"י "בי"ר", וכן ליתא בכתי"י שראיתי.

בדפוס ב ו נוסף: ע"ז: דכתיב ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים.

בדפוס ז ובכתי"י א הגירסא: ע"ז: שכשם שנפרעין מן העובדים כך נפרעין מן הנעבדים דכתיב ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים.

מז, כט

המקור הוא בב"ר פצ"ו, ומזה שלא נמצא ברוב הדפוסים ובכתי"י, נראה שזהו הוספה.

וכן כתוב זה בפ"י הריב"א בשם התנחומא.

מת, ט

פירש"י בזה הראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה.

לכאורה כיון שעניי יעקב כבדו מלראות כדלקמן פסוק " אין יכול לקראות. ומה חסר כש"הראה לו".

אבל בדפוס ראשון ועוד אין תי"י "הראה לו" אתיא שפיר. רק שאמר לו "בזה שטר אירוסין ושטר כתובה".

וכ"ה גירסת המזרחי.

מת, ט

"תרגלתי רוחי ביעקב בשביל אפרים".

בדפוס רומי: "תרגלתי רוח הקדש ביעקב בעבור אפרים".

אבל צייע מה שיידך זה לפשוטו של מקרא.

■ ■ ■

נ ג ל ה

כל הפטור מן הדבר ועושה נק' הדיוט

הת' מרדכי פרקש
≈ תלמיד בישיבה ≈

בשולחן ערוך אורח חיים סי' כ"ב סעיף ח', כתב: "שכל הפטור מן הדבר ועושה נקרא הדיוט". ובמראה מקום עה"ג אות ל"ג כותב: ירושלמי פ"ג דשבת ה"ג "עיין בפירוש הרמב"ם בפ"ג דסוטה, דמשמע דירושלמי מיירי דמתכוין להראות חסידותו לבני אדם".

כדברי רבינו שהכלל ש"כל הפטור מן הדבר..." מיירי דוקא במידה והדבר נעשה "להראות חסידותו לבני אדם", כן הובא ביד מלאכי בכללי הדינים (סי' שכ"ד) בשם ספר מעיל שמואל. ובהרחבה יותר נדון הדבר בשדי חמד "כללים" מערכת כף כלל ט"ז, ושם באות ה' הביא את דברי המעיל שמואל "דמה שאמרו נקרא הדיוט היינו דוקא **היכא דאיכא יוהרא**...". ובהמשך דבריו מביא את דברי היד מלאכי שציין על זה לעיין בריטבי"א קידושין, ומתלבט בכוונתו בציון זה. ולאחר שמצא את הספר מעיל שמואל מעתיק השד"ח את דבריו: "והם בהגהותיו על הרמב"ם בפ"א מה' ת"ת על מש"כ הרמב"ם אשה יש לה שכר אם למדה תורה, הקשה איך יש לה שכר הא אמרו בירושלמי הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט. ותירץ דכשעושה ליוהרא ולבטל דברי חבירו נקרא הדיוט, אבל כשעושה לשם שמים יש שכר. ונסתייע..." (עיי"ש הוכחותיו לזה). וכותב על כך השד"ח: "ומעתה ירדנו לתבין מה שציין הרב יד מלאכי [על דברי המעיל שמואל שהעתיקם, וכנ"ל] לדברי הריטבי"א חנ"ל, וכוונתו ליישב עיקר קושיתו עפ"י דברי הרמב"ן והריטבי"א .

. וכן תירץ רבין חסידא בסי מנחה חטהורה דף ח"ן ע"ג קושית המעיל שמואל עפ"י דברי הריטב"א הנ"ל, דהכי נמי כיון שאנשים מצווים על תלמוד תורה גם לנשים יש שכר . . ומובן לפי זה דאין דברי הרב מעיל שמואל מוכרחים, שהוא כתב כן על צד ההכרח מכח קושיתו - וכיון שנפל היסוד שהרי לפי דברי הרמב"ן והריטב"א מעיקר לא קשיא, ממילא נסתר גם מה שחידש. ומרן חיד"א כתב על דבריו, שבספרו שער יוסף כתב דלא משמע כדבריו מדברי הפוסקים - עיי"ש. (ודברי הריטב"א שמזכירם, העתיקם השד"ח לעיל מינה באותב' שם: "במצוה שציוה השם יתברך לאחרים שיש לו בהם רצון, אבל העושה מאליו מצוות שלא ציותה בהם התורה כלל - זו היא שאמרו כל שאינו מצווה בדבר ועושהו נקרא הדיוט". והברכ"י יור"ד סי' של"ג אות ו' הביא דברי הרמב"ן והריטב"א ועוד ראשונים ואחרונים וכו').

ולהלן שם בשד"ח (אות י') הביא מספר חרדים שגם הוא ס"ל שהטעם שבדבר הוא משום יוהרא וכו'. והאריך מאד לפלפל בדבריו. ובהמשך כותב (בד"ה הן אמת) שגם מהמרדכי בריש מס' ברכות מוכח הטעם הנ"ל "והוא תנא דמסייעא לפירוש הרב ספר חרדים, דהא דנקרא הדיוט היינו משום יוהרא". ולהלן שם מביא מהברכי יוסף סי' ל"ב אות ב' שהביא כן גם משם שו"ת שבות יעקב - ושחלק והוכיח מדברי הפוסקים ש"לאו משום יוהרא נגעו בה". וגם השדי חמד מצטרף לדבריו ומקשה על השיטה האמורה, ומביא מעוד פוסקים שדברו בזה.

ולכאורה הדבר מפליא, שהרי בתור דבריו מביא בשם הברכ"י הנ"ל: "ועוד ציין הכוונה: "ושם בפירוש המשנה הזכיר הא שאמרו בירושלמי, כל הפטור מן הדבר ועושהו נקי הדיוט". וכמו"כ לעיל מינה בריש הכלל בצינו את הפוסקים וכו' שהזכירו כלל זה הרי הוא כותב "והרמב"ם בפירוש המשנה בשלישי דמסכת סוטה גבי חסיד שוטה, הביא הירושלמי הזה". הרי שלא נעלמו מעיניו דברי הרמב"ם הללו, ועם כל זאת לא מצא בהם לא סיוע ולא סתירה לכל אריכות פלפולו האמור - כי אם שהרמב"ם "הזכיר" או "הביא" הירושלמי ותו לא! וכמו כן היד מלאכי והברכי יוסף גם הם לא הזכירו דבריו, ואף המעיל שמואל כתב זאת כחידוש מדיליה ואלו הי' סבור שכבר קדמו

הרמב"ם בחידוש זה בודאי שח"י מסתייע מדבריו!! והדבר אומר דרשני.

ונעתיק את לשון הרמב"ם בפירוש המשנה שם, ונחזי אנו מה ניתן ללמוד מדבריו. "חסיד שוטה: אמרו בגמרא שענין זה הוא המרבה בניוול, ומדקדק על עצמו עד שהוא כבר בעיני בני אדם, ויעשה מעשים שאינם מחוייבים... ואמר בגמרא ירושלמי מי שהוא פטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט", ולכאורה המובן בזה הוא, שבמ"מ שבשוע"ר פירש את המילה "כבד" מלשון "מכובד", ומכיון שעל זה מביא הרמב"ם בהמשך דבריו את מאמר הירושלמי הנ"ל, הרי שמפרשו שחינו כשעושה מה שאינו מחוייב בכונה האמורה - ודו"ק.

אלא שבאמת בפירוש המשניות שבהוצאת הרב קאפח, שתירגמו מערבית מחדש מכתב יד הרמב"ם עצמו, נמצינו למדין לכאורה פירוש אחר בזה. שז"ל שם: "...ההגזמה בזהירות ובדקדוק, עד שנמאס בעיני בני אדם. ואמרו בגמ' שבת ירושלמי כל מי שפטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט". ועל פי זה עולה שביאור המילה "כבד" שבתרגומו של המתרגם הראשון גם כן זהה למובן "נמאס" שבתרגום זה, ויהיה פירוש שמכביד על בני אדם במעשיו, או שכבד בעיני בני אדם לראות בהתנהגותו ולסבלה וכיו"ב. עכ"פ עפ"י אתי שפיר מה שכל גדולי ישראל האמורים לא נסתייעו ולא סתרו מכח פ"י הרמב"ם הזה, וזאת לפי שהבינוהו כאמור באופן שאין בדבריו כל ענין לדיונם. לאידך, עפ"י נמצאו דברי המ"מ עה"ג בשוע"ר צ"ב.

אלא שידוע השקוי"ט וחוסר הבהירות ביחס למ"ש שבשוע"ר, איזה מהם שייכים לדברי רבינו ואיזה נוספו מחכם אחר, וכפי שהאריך בזה במבוא לקונטרס השולחן מהגרא"ח נאה.

והמעין בדברי רבינו בשו"ע שם במוסגר, יראת שאין הדברים שבמ"מ זה תואמים עם הגדרותיו בכלל זה, עיי"ש ודו"ק. ואכ"מ להאריך יותר בזה.

ש ו נ ו ת

מנורה שקניה אינם בשורה אחת

הרב משה לברטוב
≈ תושב השכונה ≈

בעת שראו ביהכנ"ס במוסקבה, ותלמידי אחי תמימים ובית רבקה הדליקו הנרות, ואמרו הפסוקים תחת ניהול של ר' משה חיים לויך שליח עזרת אחים, ראו המנורה שלא היו הקנים בשורה אחת כ"א א' גבוה וא' נמוך, ורבים הקשו ונסתפקו על כשרותה (והיו כאלו שלא רק הסתפקו כ"א טענו שמנורה כזו פסולה).

ולא אכחד שעלתה השאלה קודם המעשה, כי לא היתה בנמצא (עכ"פ לא היי אפשר להשיג בזמן קצר) מנורה גדולה בלא פקפוקים עבור נרות שעה והפסק היי שמנורה כזו כשרה. ואבאר הדברים:

המקור שהקנים של המנורה צריכים להיות בשורה אחת, הוא בהגמ' בשם סמ"ך (כן הובא בד"מ ס"י תרע"א, ולא מצאתי בהגהות מיימוני ולא בהגהות מרדכי (על מס' שבת) אך לא ראיתי אינו רא"י) ובאנציקלופדי תלמודית מובא שם במערכת חנוכה המקור בהגהה מספר 410 - "הג' ר"פ לסמ"ק ס"י רע"ט והובא בד"מ ס"י תרע"א"), אך שם מדובר שהנרות **בעיגול**.

וממשיך בד"מ בשם מהרי"ל שראה נרות חנוכה של ב"ה שהיו תחובים שלא כסדר רק אחד יוצא ואחד נכנס וציוה לזקפן בשורה בשוה שלא יהא כמדורה ע"כ.

בהגהה בס"י תרע"א סעיף ד' מביא זה הרמ"א לפסק הלכה וז"ל ולכן יש ליזהר להעמיד הנרות בשורה בשוה ולא בעיגול דהוי כמדורה (ומציין - הג"מ בשם סמ"ק). והמ"א סעיף קטן ג' (ומציין אליו בביאורי הגר"א) מוסיף בשם מהרי"ל המובא בד"מ - ולא אי נכנס ואי יוצא. ע"כ. (ולכאוי צ"ע מה הוסיף הלא בהגהה כותב מפורש, ולא בעיגול. אך עיין בפמ"ג שמסביר

זה על גי אופנים, או, שהרמ"א השמיט זה בהגחה, למרות שהביא זה בד"מ (היינו המלות ולא אי נכנס ואי יוצא) ולכאורה היי אפשר לפרש שכוונתו בהגחה הוא דוקא בעיגול, לזה מוסיף המ"ג - ולא אי נכנס ואי יוצא, או ששולל גם חצי עיגול, ע"ש בפרמ"ג).

המורם מכל הנ"ל שהאיסור הוא רק בשטח ולא בגובה והיינו שאין איסור שהנרות אי למעלה ואי למטה (מובן שהמרחק יהי בערך, שרואים שהנרות שייכים אי לשני, וחלא כשעומדים גי נרות זה אצל זה בשורה שוה אם מרוחקים מאד, ג"כ אין מסתבר שיהיו נחשבים כאחד וד"ל). אדרבה מביא באנצקלפדיי תלמודית בשם מהר"י ברונא שיש הידור להעמיד הנרות אי גבוה מחברו (אך לא שייך בנידון שאנו דנין בו, כי המנורה במוסקבה היתה כקשת). רק שבקצש"ע מביא מחיי אדם ומשלחן שלמה (?) ע" במסגרת השלחן ובכף החיים) לאסור גם באי מגבוה ואי נמוך.

הערות על ספר המנהגים - מנהגי חב"ד

(עפ"י ספרי האגרות-קודש שיצאו לאור בשנים האחרונות)

הרב אברהם הולצברג
≈ תושב השכונה ≈

השכמת הבוקר

טוב להרגיל עצמו לומר מיד שניעור נוסח זה: מודה אני וכו' קודם נט"י שחרית.

מדדיקים לומר שנחזרת בי נשמת - מתאים לנוסח הברכה המחזיר נשמות.

טוב להרגיל . . קודם נט"י שחרית: אדה"ז בסידורו וראה שו"ע שלו חאו"ח ס"א סעי' ו-ז וראה שע"ת שם סעי' ב' וראה אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק יו"ד ע' כג שמדייק מלשונו של

אדמוה"ז בסידורו "לומר מיד שניעור" שמזה משמע שצריך לאומרו קודם נט"י והרי נט"י מפני שמודה לפניו.

נוסף . . מודה אני: לקוטי שיחות חלק כד ע"י 410 אם נשים אומרות מודה אני בקמ"ץ תלוי במנהג המקום.

נשמתני: אגרות קודש חט"ז ע"י ערב.

נטילת ידים שחרית

כל דבר הפוסל בנט"י לסעודה פוסל בנט"י בשחר (שמזה משמע שדינם שוה).

כ"ק מהורש"ב ני"ע הי' נוהג ליטול נט"י לסעודה ג"פ על כל יד ואוחז את הכלי ע"י מגבת כדי לא לגעת בכלי בידים רטובות ועפ"ז התפרסם מנהג החסידים לעשות כן.

כל דבר . . בשחר: אדה"ז בסידורו.

כ"ק מהורש"ב . . ג"פ . . מגבת: לקוטי דיבורים ח"ב ע"י רעד ספר השיחות היש"ת ע"י 3-82 וראה שיחת ש"פ וישלח תשי"ד ס' יב ש"פ וישלח י"ח כסלו תשמ"ג ס' ל"ט. בהתוועדויות תשמ"ה ע"י 1324, ע"י 2384.

נטילת ידים שחרית

כל הנטילות בימין תחילה, הן נטילת הכלי ביד ימין תחלה וכן השפיכה צ"ל על יד ימין תחילה. ונט"י ג"פ בדוקא, העיקרית שחרית. ובסירוגין להעביר הרוח רעה (והיא קליפה בת מלך, אשר רק בג"פ סירוגין מתבטלת. קבלה).

כל הנטילות . . ימין תחילה . . ג"פ . . ג"פ בסירוגין: אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ני"ע חלק א' ע"י רג ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ג' ע"י תפ"ד.

סירוגין: י"א שצ"ל לא בסירוגין (נקבצו דעות אלו בסי' שערי תפלה לר"י רוקח ד"דס) ומנהג החסידים שצ"ל דוקא בסירוגין.

נוסח התפלה (ע"פ האריז"ל)

בספר המנהגים בתחלתו מובא ע"ד מעלת סידורו של אדמוה"ז באריכות, עד שבחר בנוסח זה מששים נוסחאות עיין שם בארוכה יש להוסיף מהמובא אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ו' ע' נד וזלה"ק:

וכידוע אשר האריז"ל בירר את הנוסחא הנכונה והמתאימה לכל בני ישראל כמבואר בלקוטי אמרים לחרב המגיד ונעתק ג"כ בהקדמה לשער הכולל וז"ל: האריז"ל בהיות נהירין לי שבילי דרקינא למד דעת את העם למי שאינו יודע את שבטו יתקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות כידוע לבקיאים כוי אמנם בזמן הזה שאינם יודעים השבטים (יותר טוב שאפילו היודעים שבטם) יכנסו לשער הכולל והראי שיש כהנים ולוים בינינו ואיך יהי לכולם נוסחא אחת עכ"ל השייך לענינו.

ברכות השחר

מברך כל הברכות הללו [ברכות השחר] אפילו לא נתחייב בהן כגון שניעור כל הלילה ולא פשט בגדיו ולא לבש אחרים, אלא שאם ניעור כל הלילה ולא נתחייב בהן אינו מברך אלא אחר שיעלה עמוד השחר, אבל אם ישן בלילה ונתחייב בהן יכול לברך מיד כשנתחייב, ובלבד שיהי' מחצות לילה ואילך.

מברך . . . ואילך: אדה"ז בסידורו. וראה בהערות וציונים לסידור עם דא"ח (שם) (מלוקט ע"כ מספר המנהגים) ויש להוסיף וראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' ד וזלה"ק: איך נוהגין כשניעור כל הלילה באמירת ברכות ענט"י ואלקי נשמה - הוראה לרבים שא"א וכמשי"כ בסי' אדה"ז ומובן שאפשר לשמוע ממי שישן הוראה בחשאי - לאומרם. כן שמעת' מכ"ק מו"ח אד"ש).

ברכות השחר

ברכת שלא עשני אשה - אצל נשים - תלוי בזה מנהג המקום י"א
שעשני כרצוני י"א שלא עשני שפחה.

תלוי בזה מנהג המקום: לקוטי שיחות חכ"ד ע"י 410.

במנהג לעיל (המועתק מספר המנהגים) הובא שהניעור כל הלילה
אפילו לא נתחייב בהם מברך כל ברכות השחר ובמראי מקומות
שם מצטט לסידורו של אדה"ז וכן להערות וציונים לסידור
ע"כ.

ברכות השחר מתחיל מברכת על נטי"י (ראה בסידור תהלת ה')
דחינו לומר שמברכת על נטי"י אם הי' ער כל הלילה מברך
ומצטט זה מסידורו של אדה"ז שמביא וזלח"ק: כל ברכות השחר
זלהלן אפילו לא נתחייב בהן כגון שניעור כל הלילה ולא פשט
בגדיו וכו' ראה המשך בפנים הסידור ע"כ.

קטע זה מובא בסידור בברכת הנותן לשכוי בינה דחינו זה מה
שמביא בפסקי הסידור ש"כל ברכות השחר זלהלן וכו' הוא
מברכת הנותן לשכוי בינה והמשכו משא"כ בספר המנהגים ששם
מביא הלשון "מברך כל הברכות הללו [ברכות השחר] אפילו לא
נתחייב בהן" ולא מפרט מאיזה ברכה אלא אומר בכללות ברכות
השחר שזה משמע כל הברכות דחינו מברכת על נטי"י ואילך.

ובהערות וציונים לסידור עם דא"ח וז"ל:

ואולי י"ל אשר דעת אדה"ז שבנטי"י שחרית ישנם ג' טעמים (א)
העברת רוח הטואה (זוהר) (ב) ידיים נקיות (רא"ש) (ג) להתקדש
ע"ד כהן (רשב"א) ודעת אדה"ז שמברכים ברכת ענט"י רק
כשישנם כל ג' הטעמים ביחד אבל כשחסר טעם א' אין מברכין
משום ספק ברכות לחקל. ולזה אם ניעור כל הלילה שאז לא
שרתה עליו רוח הטומאה כלל לא יברך ענט"י ע"כ.

שמכל הנ"ל משמע שאין מברכים ברכת ענט"י משא"כ מספר
המנהגים משמע שכן צריך לברך מאחר שהוא אומר בכללות [ברכת

השחר] שזה משמע כל הברכות משא"כ מהמראי מקומות שמביא בספר המנהגים על מנהג זה משמע דלא צריך לברך?

ואולי יש לומר שכנראה נפל טעות בספר המנהגים.

ברכות השחר באבנט

בשיחות קודש תשי"ב בסוף ההתוועדות דשי"פ ויקי"פ מבה"ח ניסן מובא שאדמו"ר מחורשי"ב לא הי' לבוש באבנט בברכות השחר.

ומבאר בשיחה הביאור בזה תבישת אבנט הוא "הכון לקראת אלקיד" ולכן בתפלה לובשים גארטל משא"כ ברכת השחר שאומרים מיד בקומו משנתו ללא כל חכנות לכן לא לובשים גארטל וראה בפנים השיחה ע"ד הני"ל.

ובלקוטי לוי יצחק באגרות-קודש ע"י רז מכתב ששלח אביו של כ"ק אדמו"ר שליט"א לחתונה.

ואחד הדברים שכותב וזלה"ק: "ואחר הנשואין תתפלל כל התפלות (וכן ברכות השחר) באבנט" עכ"ל. וא"כ איך נוהגים בפועל.

ואבקש מקוראי הגליון למי שידוע לו המנהג בזה שיואיל נא בטובו להביאו מעל דפי הגליון.

ביתו של נשיא

הרב לוי יצחק סודאק
 ≈ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈
 עדז'ווער אנגלי'

בקשר לענין הספרים וכו' עיין במדרש דפרשתינו (בראשית רבה ק, ב) "רבינו צוה ג' דברים לפני מיתתו . . . ואל תזוז אלמנות. מתוך ביתי כו'. וממשיך שם, ולא מתניתא היא אלמנה

שאמרה אי אפשי לזוז מבית בעלי אין יורשין יכולין לומר לה
 לכי לבית אביך ואנו זנין אותך אלא זנין אותה ונותנין לה
 מדור לפי כבודה, אלא לפי שדרכו של נשיא להיות כל חפציו
 משל צבור וזה עיי שלא נחנה משל צבור כלום לפיכך הוא אומר
 אל תזוז אלמנות מתוך ביתי. אמר ר' דוסתאי דלא יאמרון לה
 ביתא דנשיאותא הוא ישתעבד לנשיאותח".

ובמתנות כהונה שם ד"ה דלא יאמרון כו' "שלא יאמרו לה
 היתומים הבית הזה משועבד לנשיא ומי שהוא נשיא דר בריה בו
 ולא את שאת ממשפחה אחרת לפיכך הוצרך לצוות עלי' וכו'".

ובפי' מהרז"ו ד"ה לפי שדרכו "ובמותו צריכים הצבור להספיק
 הנשיא החדש וגם הבית שדר בו הנשיא האי צריכים לפנות
 לנשיא הב' ורבי על שהי' עשיר גדול ולא נחנה מן הצבור
 ועייכ אין לזוז האלמנה מתוך ביתו".

לעילוי נשמת
הרה"ת ר' שמעון ע"ה
ב"ר ישעי' משולם זוסיא ע"ה
סטילערמאן
נפטר ביום י"ג טבת ה'תשמ"ה

*

נדפס ע"י
אשתו, בנו ובנותיו, ונכדיו שיחיו